

יוזמת ויצמן-בת ים: סיכום שלב הילדות וההתבגרות מחקר הערכה מסכמת

לילך זוהר רות טוקטלי
וצ'סלב קונסטנטינוב יואה שורק

עריכת לשון: רעיה כהן
תרגום לאנגלית (תקציר): חני מנור
עיצוב גרפי: אפרת ספיקר

עורכת ראשית: רויטל אביב מתוק

מחקר זה הוזמן על ידי ג'וינט-אשלים ומומן בסיועו

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | אייר תשפ"ב | מאי 2022

מבוא

יוזמת 'ויצמן-בת ים' (להלן: **היוזמה**) החלה לפעול בשנת הלימודים תשס"ז (2006-2007) ביוזמתה ובמימונה של ג'יין ויצמן, פילנתרופית וחברת הוועד המנהל בארגון הג'וינט העולמי (JDC). היוזמה הופעלה באמצעות ג'וינט-אשלים ובשיתוף עיריית בת ים, משרד החינוך ובהמשך גם בשיתוף של עמותת 'יובלים' וקרן 'מוריה'. מטרת היוזמה הייתה לסייע לתלמידים המשתתפים בה להצליח בלימודים כדי לתרום להשגת מטרת-העל של היוזמה – השתלבות מיטבית של המשתתפים בחברה בתור מבוגרים. בסך הכול השתתפו ביוזמה 174 תלמידים משלושה שנתונים עוקבים, והמשתתפים בה נחלקו לשלוש קבוצות מרכזיות: תלמידים ממשפחות של יוצאי אתיופיה, תלמידים ממשפחות עולים שאינם יוצאי אתיופיה ותלמידים ילידי הארץ. היוזמה סיפקה לתלמידים מענים משותפים ופרטניים במשך כל שנות לימודיהם, במגוון תחומים. מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל ליווה את היוזמה במחקר במשך 14 שנות פעילותה (משנת 2006 ועד שנת 2020). דוח זה מסכם את שנות הפעילות של היוזמה בשלב הילדות וההתבגרות של המשתתפים ועד הגיעם לגיל 18.

מטרת המחקר

מטרת המחקר הייתה לבצע הערכה מסכמת ולבחון (1) את ההתפתחות של היוזמה ואת יישומה משלב הילדות וההתבגרות של המשתתפים בה ועד הגיעם לגיל 18; (2) את מטרות היוזמה, חוזקותיה, אתגרים ביישומה ותרומותיה; (3) את התשומות והתפוקות של היוזמה; (4) את תוצאות היוזמה מבחינת הישגים בבחינות הבגרות של משתתפיה שלמדו בבתי הספר 'המר-דרכא' ו'בית ונגן-דרכא'.

שיטות המחקר

במחקר ננקטו שיטות איכותניות וכמותיות. המערך האיכותני כלל ארבעה ראיונות עומק חצי מובנים עם בעלי תפקידים האחראים להפעלת היוזמה ולניהולה וכן ניתוח מידע מדוחות מחקר קודמים ומסמכי עבודה פנימיים של היוזמה. הנתונים נאספו בחודש יולי בשנת 2021 ונותחו באמצעות תוכנת Atlas.ti Web בגישה התמטית. המערך הכמותי כלל ניתוח של המענים שניתנו לתלמידים לאורך שנות הפעלת היוזמה וכן ניתוח הישגי בחינות הבגרות של משתתפי היוזמה. כלל הניתוחים הכמותיים נעשו באמצעות תוכנה לעיבוד נתונים – SPSS – בגרסה 24.

ממצאים

יוזמת ויצמן-בת ים נוסדה בשאיפה לקדם ניעות חברתית ושוויון הזדמנויות בין תלמידים מקבוצות אוכלוסייה מוחלשות ובין תלמידים מקבוצות אוכלוסייה חזקות יותר. היוזמה התמקדה בעיקר במענים בתחום הלימודי וכן במענים רגשיים וחברתיים; אחריהם באו

מענים רפואיים ופרה-רפואיים ומענים כלכליים. רוב המענים יועדו לתלמידים, אך היו גם מענים משותפים להורים ולילדים. מענים רבים התמקדו במשתתפי היוזמה שלמדו בבתי הספר 'המר' ו'בית וגן' וגם במשתתפים יוצאי אתיופיה.

ניכר כי היוזמה השיגה תוצאות ממשיות בתחום הלימודי, בתחום החברתי-רגשי ובהיבטים נוספים, ותרומתה ניכרת בקרב התלמידים, משפחותיהם והקהילה בהיבטים מגוונים. נראה אם כך כי היוזמה עמדה במטרותיה וחיזקה את האפשרות לשילוב מיטבי של משתתפי בחברה הישראלית בהיותם מבוגרים.

תוכן עניינים

1	1. מבוא
2	2. המחקר
2	2.1 מטרת המחקר
2	2.2 שיטות המחקר
4	2.3 אתיקה במחקר
5	3. ממצאים
5	3.1 מטרות היוזמה
6	3.2 התפתחות יוזמת ויצמן-בת ים עם השנים
28	3.3 היבטים ייחודיים ביוזמה ותרומתה
32	4. מגבלות המחקר
33	5. סיכום ותובנות
35	עוד פרסומים של המכון בנושא
36	מקורות
37	נספח א'

רשימת לוחות

7	לוח 1: השנתונים ביוזמה לפי כיתה ושנת לימודים
9	לוח 2: הגורמים השותפים להפעלת היוזמה ובעלי התפקידים מטעמם
17	לוח 3: משתתפי היוזמה שקיבלו מענים, לפי בית ספר
17	לוח 4: משתתפי היוזמה שקיבלו מענים, לפי שנתון ביוזמה
18	לוח 5: משתתפי היוזמה שקיבלו מענים, לפי מגדר
18	לוח 6: משתתפי היוזמה שקיבלו מענים, לפי קבוצה באוכלוסייה

רשימת לוחות בנספח

- 37 לוח א'1: נבחנות בבחינות בגרות: משתתפות ביוזמה, כלל התלמידות בבית הספר 'בית וגן' ותלמידות בקבוצת הדומים לפי הישגים, בשנים 2018-2020
- 38 לוח א'2: נבחנות בבחינות בגרות: משתתפות ביוזמה יוצאות אתיופיה ושאר התלמידות בבית הספר 'בית וגן', לפי הישגים, בשנים 2018-2020
- 39 לוח א'3: נבחנים בבחינות בגרות: משתתפים ביוזמה, כלל התלמידים בבית הספר 'המר' ותלמידים בקבוצת הדומים, לפי הישגים, בשנים 2018-2020
- 40 לוח א'4: נבחנים בבחינות בגרות: משתתפים ביוזמה יוצאי אתיופיה ושאר התלמידים בבית הספר 'המר', לפי הישגים, בשנים 2018-2020
- 41 לוח א'5: נבחנים בבחינות בגרות: תלמידים יהודים בישראל לפי הישגים, בשנים 2018-2019

רשימת תרשימים

- 8 תרשים 1: התלמידים ביוזמה בשלוש שנות ההפעלה הראשונות
- 16 תרשים 2: משתתפי היוזמה לפי סוג המענים שקיבלו
- 19 תרשים 3: משתתפי היוזמה לפי תקינות התפקוד ולפי תחומי התפקוד, בשנות הלימודים תשע"ז ותשע"ח
- 20 תרשים 4א': זכאים לבגרות בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: בקרב משתתפי היוזמה שלמדו בבתי הספר 'בית וגן' ו'המר' לעומת כלל התלמידים והתלמידות שלמדו בבתי הספר של משתתפי היוזמה ולעומת קבוצות הדומים, בשנים 2018-2020
- 21 תרשים 4ב': זכאים לבגרות בקרב משתתפי היוזמה, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: יוצאי אתיופיה לעומת שאר משתתפי היוזמה, בשנת 2018
- 22 תרשים 5א': זכאים לבגרות איכותית בקרב משתתפי היוזמה שלמדו בבתי הספר 'בית וגן' ו'המר', בחלוקה לתלמידים ולתלמידות, בשנים 2018-2020
- 22 תרשים 5ב': זכאים לבגרות איכותית בקרב משתתפי היוזמה, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: יוצאי אתיופיה לעומת שאר משתתפי היוזמה, בשנים 2018-2020
- 23 תרשים 6א': ציון בגריוות ממוצע בקרב משתתפי היוזמה, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות, בשנים 2018-2020
- 24 תרשים 6ב': ציון בגריוות ממוצע בקרב משתתפי היוזמה, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: יוצאי אתיופיה לעומת שאר משתתפי היוזמה, בשנים 2018-2020

- 25 תרשים 7א': זכאים לבגרות באנגלית ברמת 4-5 יחידות, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: בקרב משתתפי היוזמה שלמדו בבתי הספר 'בית וגן' ו'המר' לעומת כלל התלמידים והתלמידות שלמדו בבתי הספר של משתתפי היוזמה ולעומת קבוצות הדומים, בשנים 2018-2020
- 26 תרשים 7ב': זכאים לבגרות באנגלית ברמת 4-5 יחידות בקרב משתתפי היוזמה, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: יוצאי אתיופיה לעומת שאר משתתפי היוזמה, בשנים 2018-2020
- 27 תרשים 8א': זכאים לבגרות במתמטיקה ברמת 4-5 יחידות, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: בקרב משתתפי היוזמה שלמדו בבתי הספר 'בית וגן' ו'המר' לעומת כלל התלמידים והתלמידות שלמדו בבתי הספר של משתתפי היוזמה ולעומת קבוצות הדומים, בשנים 2018-2020
- 27 תרשים 8ב': זכאים לבגרות במתמטיקה ברמת 4-5 יחידות בקרב משתתפי היוזמה, בחלוקה לתלמידים ולתלמידות: יוצאי אתיופיה לעומת שאר משתתפי היוזמה, בשנים 2018-2020